

PROGRAM REWITALIZACJI GMINY BONIEWO NA LATA 2017-2023

EKSPERTYZA

na potrzeby Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo 2017-2023

WYNIKI ANALIZY POGŁĘBIONEJ PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ
DLA PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BONIEWO NA LATA 2017-2023

BONIEWO 2017

1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszej ekspertyzy jest opracowanie wyników analizy dotyczącej procesu partycypacji społecznej w Gminie Boniewo i wskazanie dla Gminy Boniewo ram planu partycypacji w trakcie procesu opracowania i uchwalenia Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo na lata 2017-2023.

2. Podstawa prawna ekspertyzy

Ekspertyza jest wynikiem realizacji umowy dotacji Gminy Boniewo dla wniosku dotyczącego opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo na lata 2017-2023. Podstawą jej opracowania była Umowa ekspercka z ekspertem rewitalizacji z dnia 22 grudnia 2016 roku, krócej załącznikiem jest harmonogram opracowania Programu, uwzględniający wykonanie ekspertyzy dotyczącej analizy pogłębionej partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji Gminy Boniewo.

Podmioty partycypacji społecznej w Gminie Boniewo

Analiza potencjalnych form i sposobów partycypacji społecznej dotyczącej realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo na lata 2017-2023 uwzględnia następujące grupy podmiotów, jako przedstawicieli społeczności uczestniczącej w procesie rewitalizacji:

1. Organizacje społeczne i pozarządowe
2. Jednostki gminne

Ad 1. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2014.poz.1118 późniejszymi zmianami) stanowią ważne ogniwo aktywności społecznej na terenie Gminy. Organizacje te stają się w coraz większym zakresie odpowiedzialnym i kompetentnym partnerem samorządu w realizacji jego zadań, także w zakresie procesów odnowy, rewitalizacji określonych obszarów Gminy. Działania podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego stanowią istotne uzupełnienie wykonywania zadań przez organy administracji publicznej. Podstawę prawną dla współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi stanowią:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2014.poz.1118 późniejszymi zmianami)

2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz.U.2013.poz. 885 z późniejszymi zmianami).

Wśród głównych partnerów pozarządowych partycypacji społecznej dla rewitalizacji Gminy uwzględnić należy następujące podmioty:

Tabela 1: Główne organizacje pozarządowe Gminy Boniewo

Nazwa organizacji	Kontakt	Zakres działalności
Stowarzyszenie Osób i Rodzin Osób Niepełnosprawnych oraz Rodzin Patologicznych w Boniewie	87-851 Boniewo tel. kont. (054) 284-00-20	- ochrona i promowanie praw osób niepełnosprawnych i rodzin patologicznych - inicjowanie i rozwijanie specjalistycznych form pomocy rodzinie w wychowaniu dziecka niepełnosprawnego, współdziałanie z innymi organizacjami i instytucjami, w razie potrzeby udzielanie pomocy również po osiągnięciu pełnoletniości przez dziecko, prowadzenie własnych placówek opiekuńczo-wychowawczych i adaptacyjno-rehabilitacyjnych - integrowanie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w środowisku ich zdrowych rówieśników, propagowanie odpowiedniego stosunku do dzieci niepełnosprawnych i ich spraw
Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Boniewo	ul. Szkolna 28 87-851 Boniewo	Wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Boniewo i jej mieszkańców - wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w procesie integracji europejskiej

Źródło danych: Wykaz stowarzyszeń zarejestrowanych na terenie Powiatu Włocławskiego, Starostwo Powiatowe Włocławek, 2015 r.

Ad.2 Jednostki gminne i inne podmioty społeczne

Ponadto uwzględnić należy następujące podmioty, w tym jednostki gminne:

Tabela 2. Jednostki gminne i inne podmioty społeczne

Lp.	Nazwa podmiotu	Siedziba
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	87-851 Boniewo, ul. Kolejowa 4
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Boniewie	Boniewo, 87-851 Boniewo
3.	Zespół Szkół w Boniewie	87-851 Boniewo, ul. Szkolna 32
4.	Gminna Biblioteka Publiczna w Boniewie	87-851 Boniewo, ul. Szkolna 32
5.	Gminne Koło Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,	Boniewo, 87-851 Boniewo
6.	Gminna Rada Kobiet	Sarnowo, 87-851 Boniewo
7.	Zespół Folklorystyczny LUBOMINANKI	Lubomin, 87-851 Boniewo
8.	Związek Kombatanów i Byłych Więźniów Politycznych Rzeczypospolitej Polskiej	87-851 Boniewo, ul. Szkolna 28
9.	Ochotnicza Straż Pożarna Lubomin	Lubomin 87-851 Boniewo
10.	Ochotnicza Straż Pożarna Bierzyn	Bierzyn, 87-851 Boniewo

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

3. Rola partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji

Zmiany przeprowadzane w ramach procesu rewitalizacji mają wymiar społeczny i przestrzenny. Ich skutki dotyczą mieszkańców danego obszaru i oddziałują na inne tereny i obszary Gminy. Zmianom rewitalizacyjnym powinna towarzyszyć rzetelna, solidnie przeprowadzona akcja informacyjna z uwzględnieniem informacji zwrotnych i udziałem mieszkańców na każdym etapie planowania i wdrażania rewitalizacji. Poza informację należy przewidzieć udział przedstawicieli mieszkańców i organizacji w procesie zarządzania i monitorowania Programu, w strukturach organizacji koordynacji Programu. Wiedza mieszkańców związana z funkcjonowaniem w konkretnej przestrzeni jest bardzo cenna dla tych, którzy podjęli się wprowadzenia

zmian. Dla procesu rewitalizacji w Gminie Boniewo kluczowym czynnikiem realizacji jest partycypacja społeczna. Partycypacja to aktywny udział w wydarzeniach dotyczących jej uczestników, daje okazję do zabrania głosu, podzielenia się swoimi opiniami i wątpliwościami, uzyskania ważnych informacji. W rezultacie powinna prowadzić do wspólnego wypracowania decyzji, które zostaną wdrożone. Partycypacja zwiększa poziom wzajemnego zaufania pomiędzy władzą a mieszkańcami, sprzyja

integracji lokalnego środowiska. Celowe jest zatem podjęcie programu partycypacji społecznej, stanowiącego integralny element procesu rewitalizacji i rozwoju Gminy Boniewo.

4. Partycypacja pogłębiona- ujęcie problemowe

W ramach rewitalizacji Gminy Boniewo głównymi kierunkami wykazanymi w procesie konsultacji społecznej powinny być

rozwiązania, które:

- wspierają aktywność wspólnot lokalnych, m.in. poprzez uruchamianie projektów LGD i rewitalizacyjnych typu

tworzenie centrów aktywności mieszkańców, współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi na danym terenie, prowadzenie kampanii informacyjnych;

- pomagają niwelować nierówności społeczne występujące na rewitalizowanym obszarze w związku ze zidentyfikowaniem problemów społecznych i ich nadmiernej w stosunku do średniej w Gminie skali zjawisk, m.in. poprzez aktywizację zawodową, społeczną oraz inne formy walki z wykluczeniem społecznym i ekonomicznym.

W tym celu przewidzieć należy narzędzia partycypacji społecznej odnoszące się do pozytywnego oddziaływania na niwelację skali danego zjawiska problemowego społeczności:

Tabela 3. Problemy i narzędzia pogłębionej partycypacji mieszkańców w ramach rewitalizacji Gminy Boniewo

Problem	Narzędzia partycypacji społecznej
Niski poziom aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców	-Sieć lokalnych animatorów rozwoju -Centra Aktywizacji Społecznej Gminy Boniewo
Problemy ekonomiczne i społeczne dotyczące wielu mieszkańców centrum (bezrobocie, zjawisko niedostatku i biedy, wykluczenie społeczne)	-Centrum Wsparcia Aktywności Zawodowej Kobiet - gminne miejsca reintegracji społecznej i zawodowej -gminna baza kompetencji zawodowych -klauzule społeczne w zamówieniach publicznych - spółdzielnie socjalne i inne formy aktywizacji zawodowej -świetlice środowiskowe w sołectwach.
Niedostateczny rozwój przestrzeni publicznej	-inwestycje na ulicach, placach i w parkach -powiązanie projektów infrastrukturalnych (rewitalizacja i LGD)

Źródło danych: *opracowanie własne*

5. Narzędzia pogłębionej partycypacji społecznej rewitalizacji Gminy Boniewo

Szczegółowe rozpoznanie potrzeb rozwoju w ramach diagnozy i analizy Gminy Boniewo oraz procesu rewitalizacji oraz rozpoznanie potrzeb oraz problemów mieszkańców obszaru zdegradowanego prowadzić powinno do zbudowania na tej podstawie propozycji konkretnych rozwiązań rewitalizacyjnych, uruchomienia oddolnych mechanizmów wspierających proces rewitalizacji Gminie Boniewo oraz przygotowanie narzędzi wzmacniających udział lokalnych organizacji, podmiotów oraz grup mieszkańców w procesie rewitalizacji Gminy. Aby osiągnąć te ważne cele pogłębionej partycypacji społecznej w ramach rewitalizacji Gminy Boniewo, uwzględnić należy następujące narzędzia partycypacji społecznej, które wzmocnią proces rewitalizacji np.

- Plan Partycypacji Społecznej,
- Plan Animacji Społecznej,
- Plan Edukacyjny.

Poniżej zostały scharakteryzowane najistotniejsze działania podejmowane w ramach uwzględnienia ww. planów, jako elementu zarządzania zmianami rewitalizacyjnymi w Gminie Boniewo.

5.1. Plan Partycypacji Społecznej

Plan partycypacji społecznej w ramach rewitalizacji Gminy Boniewo zakłada m.in.

- zorganizowanie pomiędzy mieszkańcami a władzami miasta skutecznej, obustronnej komunikacji, dotyczącej procesu rewitalizacji obszarowej,
- dotarcie z wiadomościami o rewitalizacji do mieszkańców gminy, uzyskanie od nich informacji zwrotnej oraz włączenie do planowania i działań różnych grup społecznych,
- organizację spotkań konsultacyjnych,
- utworzenie w sołectwach na obszarach rewitalizacji lokalnych punktów konsultacyjnych,
- uwzględnienie atrakcyjnych dla mieszkańców form partycypacji społecznej np. spacerów rewitalizacji,
- utworzenie w Urzędzie Gminy Boniewo lokalnego centrum rewitalizacji,
- wystawy i dokumentacje fotograficzne dotyczące procesu rewitalizacji Gminy Boniewo,
- organizację gier terenowych,
- wydanie bezpłatnej gazety rewitalizacyjnej,
- formularze i ankiety konsultacyjne w ramach rewitalizacji,
- wprowadzenie form środowiskowych np. mapowanie rewitalizacji, spotkań sołeckich, gier społecznych typu "poznaj sąsiada", inne.

5.2. Plan Animacji Społecznej

Plan Animacji Społecznej w ramach rewitalizacji Gminy Boniewo zakłada m.in.:

- objęcie tą formą pogłębionej partycypacji organizacji pozarządowych, animatorów lokalnych, artystów lokalnych, instytucje kultury, edukacji, podmioty ekonomii społecznej, stowarzyszenia itp.
- zidentyfikowaniu i zorganizowaniu lokalnej sieci współpracy oraz wsparcia dla różnych podmiotów prowadzących działania w obszarze rewitalizacji i włączenie ich do projektów rewitalizacyjnych
- wyszukanie mieszkańców gminy, którzy mają pomysł na wspólne działania zmieniające na lepsze ich najbliższe otoczenie;
- zorganizowanie sieci współpracy umożliwiającej wymianę wiedzy i doświadczeń;
- zaplanowanie mikrodziałań najlepiej odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom społecznym danego sołectwa;
- przyznanie np. mikrograntów na wybrane mikrodziałania i piecza nad ich realizacją, jako elementów uzupełniających projekty rewitalizacji;
- wizje lokalne, wywiady i bezpośrednie kontakty z mieszkańcami, liderami lokalnych środowisk, organizacji pozarządowych, z lokalnymi przedsiębiorcami, aktywistami, osobami pracującymi na rzecz lokalnych punktów kultury.

5.3. Plan Edukacyjny

Plan edukacyjny dla rewitalizacji przewiduje w całym procesie rewitalizacji m.in.:

- wsparcie rewitalizacji Gminy Boniewo poprzez wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej
- promowanie wiedzy o procesie rewitalizacji wśród najmłodszych mieszkańców Gminy, czyli dzieci i młodzieży,
- opracowanie scenariuszy zajęć dodatkowych i wiedzy regionalnej w szkole, zajęcia edukacyjne,
- lekcje pokazowe otwarte,
- vouchery do lokalnych instytucji kultury, turystyki i sportu dla grup mieszkańców,
- zaprojektowanie serii pomocy naukowych związanych z rewitalizacją Gminy Boniewo.

6. Efekty pogłębionej partycypacji społecznej w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo na lata 2017-2023

Zakładane efekty pogłębionej partycypacji społecznej w ramach prac rewitalizacyjnych Gminy Boniewo, wykorzystywane i zaprezentowane w niniejszym opracowaniu formy i narzędzia pogłębionej partycypacji społecznej, pozwalają na problemowe ukierunkowanie udziału mieszkańców w procesie rewitalizacji Gminy Boniewo.

Główne efekty związane z zastosowaniem narzędzi pogłębionej partycypacji w Gminie Boniewo umożliwią m.in.

- dotarcie do możliwie najszerszego kręgu osób i włączenie jak największej ilości grup mieszkańców w proces partycypacji społecznej w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo 2017-2023,
- promocję rewitalizacji,
- zapewnienie informacji i aktualnej wiedzy o procesie rewitalizacji w Gminie,
- uzyskiwanie informacji zwrotnej i włączeni mieszkańców w proces rewitalizacji oraz od struktur społecznych zarządzania rewitalizacją w Gminie Boniewo,
- zmniejszenie barier komunikacji mieszkańców z administracją lokalną,
- lepsze uwzględnienie potrzeb konkretnych grup społecznych w rewitalizacji obszarów Gminy np. osób starszych, dzieci, młodzieży, kobiet, osób niepełnosprawnych.

7. Rekomendacje dla procesu pogłębionej partycypacji społecznej rewitalizacji Gminy Boniewo

1. Informacja

- Udoskonalenie systemu rozpowszechniania kluczowych informacji związanych z rewitalizacją.
- Dążenie do stałej prezentacji informacji na temat rewitalizacji na stronie www.

2. Problemy specyficzne określonych grup społecznych

- Podejmowanie dyskusji z przedstawicielami różnych grup o szczególnych potrzebach i organizacjami ich zrzeszającymi.
- Opracowanie skutecznej procedury informowania przedstawicieli grup mieszkańców.
- Podjęcie działań zmierzających do wypracowania skutecznych sposobów przetwarzania informacji i łączenie oddolnej oraz systemowej wizji rozwoju Gminy w wyniku rewitalizacji.
- Dążenie do wypracowania rozwiązań chroniących społeczną różnorodność w obrębie rewitalizowanych obszarów.
i interesy osób o niższym statusie materialnym.

- Różnicowanie form wsparcia kierowanego do różnych grup mieszkańców Gminy Boniewo, pozostających w trudnej sytuacji materialnej i społecznej.

3. Organizacja spotkań partycypacyjnych

- Należy przewidzieć przynajmniej kilka scenariuszy prowadzenia spotkań konsultacyjnych, uwzględniających potrzeby różnych uczestników.
- Należy nawiązać kontakt ze stowarzyszeniami grupami skupiającymi osoby niepełnosprawne i podczas ich spotkań środowiskowych (jeśli takie są organizowane) lub z ich pomocą zebrać opinie od ich członków.
- Określić grupy potencjalnych odbiorców, do których będą dostosowane wnioski z konsultacji.
- Przygotować różne sposoby prezentacji wniosków i zapewnić ich dystrybucję, tak, aby trafiły do zainteresowanych.

8. Propozycje wskaźników ewaluacji w zakresie partycypacji społecznej

Propozycje wskaźników w niniejsze Ekspertyzie dotyczą badania poziomu uczestnictwa mieszkańców w procesie rewitalizacji. Pozwalają one oceniać na bieżąco władzom samorządowym poziom partycypacji społecznej mierzonej wskaźnikami dotyczącymi zaangażowania poszczególnych grup społecznych i organizacji w proces partycypacji społecznej. Wskaźniki są także ważnym narzędziem monitoringu pogłębionej partycypacji i jej utrzymania w całym procesie rewitalizacji i zarządzaniem Programem Rewitalizacji Gminy Boniewo na lata 2017-2023.

SFERA SPOŁECZNA

Potrzeby

Na ile potrzeby poszczególnych interesariuszy, a zwłaszcza mieszkańców, przedsiębiorców, członków organizacji pozarządowych, innych organizacji prowadzących działalność społeczną, kulturalną i religijną, były zaspokajane przed, w trakcie i po zakończeniu rewitalizacji?

- Jaki procent interesariuszy z ww. grup uznał, że cele rewitalizacji uwzględniają ich realne potrzeby? – minimum 50% interesariuszy z każdej z grup partycypujących (kryterium trafności)
- Jaki procent interesariuszy z ww. grup uznał, że ich potrzeby są zaspokajane w większym stopniu po zakończeniu rewitalizacji niż w okresie ją poprzedzającym? – minimum 50% interesariuszy z każdej z grup partycypujących (kryterium skuteczności).

Uwaga: Te same dwa wskaźniki można zastosować do badania ww. grup w jakimś okresie po zakończeniu rewitalizacji (np. 2 lata, 5 lat itd.) i jeśli nie zmniejszą się te wskaźniki (np. o więcej niż 10 punktów procentowych) to wtedy będzie można mówić o trwałości zmian w odniesieniu do uwzględnienia realnych potrzeb i realizacji tych potrzeb.

Jakość życia różnych grup mieszkańców Gminy Boniewo (np. osób młodych, rodzin z dziećmi, seniorów, osób niepełnosprawnych)

Na ile działania podjęte w ramach rewitalizacji przyczyniły się do powstania przestrzeni gminnej bardziej przyjaznej do codziennego funkcjonowania, życia, pracy, prowadzenia działalności?

- Jaki procent mieszkańców z ww. grup częściej korzysta z infrastruktury miejskiej w swojej okolicy w celu wypoczynku i rekreacji? – minimum. 50% przedstawicieli poszczególnych grup (kryterium skuteczności).
- Jaki procent mieszkańców dostrzega pozytywne zmiany w poniższych wymiarach? – minimum 60% mieszkańców zaobserwowało zmiany na korzyść w przynajmniej 6 wymiarach (kryterium trafności, skuteczności – poziom satysfakcji).
 - Bardziej przyjazne otoczenie i przestrzeń na terenie Gminy
 - więcej zieleni i miejsc rekreacji
 - więcej przestrzeni publicznych przyjaznych dzieciom i rodzinom z dziećmi,
 - więcej przestrzeni publicznych przyjaznych seniorom,
 - lepsze dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
 - większa możliwość korzystania z placówek kulturalnych, takich jak biblioteki, infrastruktura edukacji po zakończeniu zajęć szkolnych itp.,
 - większa możliwość korzystania z ogólnodostępnych miejsc integracji społecznej, takich jak świetlice środowiskowe, kluby seniora, inne,

Uwaga: Te same wskaźniki można zastosować do badania ww. grup w jakimś okresie po zakończeniu rewitalizacji (np. 2 lata, 5 lat itd.) i jeśli nie zmniejszą się (np. o więcej niż 10 punktów procentowych) to wtedy będzie można mówić o trwałości zmian w odniesieniu do jakości życia i zaspokojenia potrzeb różnych grup.

Zatrzymanie procesu degradacji danego obszaru

- Czy i o ile procent na zrewitalizowanym terenie zmniejszyły się:
 - Bezrobocie (ocena np. w oparciu o dane PUP)
 - Ubóstwo (ocena w oparciu o dane GUS oraz GOPS)

- Zmniejszenie grup/osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (dane GOPS)
- Przestępczość (ocena w oparciu o dane ze statystyk policyjnych, straży gminnej i straży pożarnej)
- Liczba wypadków i kolizji (ocena w oparciu o dane ze statystyk policyjnych)
- Problemy edukacyjne (ocena w oparciu o poziom zdawalności egzaminów, ilości laureatów konkursów przedmiotowych itp.

Uwaga: Aby trafnie przypisać zaobserwowane zmiany działaniom związanym z rewitalizacją należy również monitorować inne działania (reformy, zmiany ustaw itp.), które bezpośrednio bądź pośrednio mogą wpłynąć na wartości ww. wskaźników.

SFERA INFRASTRUKTURALNO - PRZESTRZENNA

Jakość infrastruktury i przestrzeni

- Jakość infrastruktury technicznej (liczba kilometrów/metrów wyremontowanych dróg, wymiany nawierzchni, remonty chodników, ścieżek rowerowych w Gminie etc.)
- Stan obiektów publicznych (ile budynków podlegało remontom, na ilu obszarach)?
- Jakość przestrzeni publicznej np. zagospodarowanych nowych terenów zielonych, zainstalowanych ławek, oświetlenia, miejsc rekreacji itp.)?

SFERA ŚRODOWISKOWA

Stan środowiska naturalnego (ile wprowadzono rozwiązań poprawiających energooszczędność, ochrona środowiska, rodzaj rozwiązań)

INNE

Skuteczność akcji informacyjnej

- Jaki procent mieszkańców/gospodarstw domowych zostało bezpośrednio poinformowanych o działaniach rewitalizacyjnych?
- Jaki procent członków organizacji pozarządowych i prowadzących działalność kulturalną lub religijną uznało, że informacja o procedurach i przebiegu działań rewitalizacyjnych jest wystarczająca?

Aktywizacja społeczna

- Ile osób wyraziło swoją opinię na temat działań rewitalizacyjnych?
- Ile osób wzięło udział w działaniach promocyjnych związanych z rewitalizacją?

- Jaki procent osób, które wzięły udział w konsultacjach społecznych, oceniło, że ich opinia została uwzględniona w działaniach rewitalizacyjnych?
- O ile wzrosła aktywność mieszkańców w zakresie podejmowania lokalnych inicjatyw w porównaniu z okresem wcześniejszym?
- Jakie sposoby zostały zastosowane w zakresie udzielania mieszkańcom informacji zwrotnej?
- Jaka część postulatów zgłoszonych podczas konsultacji została wdrożona w procesie rewitalizacji?

Powyższe wskaźniki służące realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo na lata 2017-2023 powinny być uwzględniane w procesie monitoringu Programu w Raportach konsultacji społecznych oraz w procesie oceny efektów rewitalizacji Gminy Boniewo.